

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29

20 листопада 2023 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 52

Відповідно до ст. 137 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", до стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді:

1) судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України, судді Конституційного Суду України;

2) члена Вищої ради правосуддя, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

3) судді в судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу.

До стажу роботи на посаді судді також зараховується стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надає право для призначення на посаду судді.

Одночасно, наведеними нормами не врегульовано питання щодо можливості зарахування періоду проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період до суддівського стажу для нарахування та виплати щомісячної доплати за вислугу років.

Правове регулювання відносин між державою і громадянами України у зв'язку з виконанням ними конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, а також визначає загальні засади проходження в Україні військової служби, здійснюється за Законом України "Про військовий обов'язок і військову службу" від 25.03.1992 № 2232-ХІІ (далі - Закон № 2232-ХІІ).

Відповідно до статті 2 Закону № 2232-ХІІ, військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України (за винятком випадків, визначених законом), іноземців та осіб без громадянства, пов'язаних з обороною України, її незалежності та територіальної цілісності. Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

Умови, норми і порядок пенсійного забезпечення громадян України з-поміж осіб, які перебували на військовій службі, службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, Національному антикорупційному бюро України, Службі судової охорони, державній пожежній охороні, Державній службі спеціального

зв'язку та захисту інформації України, органах і підрозділах цивільного захисту, податковій міліції, Бюро економічної безпеки України чи Державній кримінально-виконавчій службі України, та деяких інших осіб, які мають право на пенсію за цим Законом визначає Закон України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" від 09.04.1992 № 2262-ХІІ (далі - Закон № 2262-ХІІ).

Згідно з статтею 1 Закону № 2262-ХІІ, особи офіцерського складу, прапорщики і мічмани, військовослужбовці надстрокової служби та військової служби за контрактом, особи, які мають право на пенсію за цим Законом при наявності встановленої цим Законом вислуги на військовій службі, службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, Службі судової охорони і в державній пожежній охороні, службі в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, в органах і підрозділах цивільного захисту, податкової міліції, Державної кримінально-виконавчої служби України мають право на довічну пенсію за вислугу років.

Стаття 2 Закону № 2262-ХІІ, встановлює, що військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, які мають право на пенсійне забезпечення, пенсії відповідно до цього Закону призначаються і виплачуються після звільнення їх зі служби.

Статтею 17-1 Закону № 2262-ХІІ передбачений порядок обчислення вислуги років та визначення пільгових умов призначення пенсій особам, які мають право на пенсію за цим Законом.

Порядок обчислення вислуги років та визначення пільгових умов призначення пенсій особам, які мають право на пенсію за цим Законом, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до статті 8 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" від 20.12.1991 № 2011-ХІІ (далі - Закон № 2011-ХІІ), час перебування громадян України на військовій службі зараховується до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби. Час проходження строкової військової служби зараховується до стажу роботи, що дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, якщо на момент призову на строкову військову службу особа навчалася за фахом у професійно-технічному навчальному закладі, працювала за професією або обіймала посаду, що передбачала право на пенсію на пільгових умовах до введення в дію Закону України "Про пенсійне забезпечення" або на пенсію за віком на пільгових умовах до набрання чинності Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Час навчання в професійно-технічному навчальному закладі і час проходження строкової військової служби, які зараховуються до пільгового стажу, не повинні перевищувати наявного стажу роботи, що дає право на пенсію на пільгових умовах. Час проходження військовослужбовцями військової служби в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України "Про оборону України", зараховується до їх вислуги років, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби на пільгових умовах у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до Закону № 2262-ХІІ і постанови Верховної Ради України про порядок введення в дію цього Закону, Кабінет Міністрів України прийняв

постанову від 17.07.1992 № 393 "Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейським та членам їхніх сімей" (далі - Постанова № 393).

Відповідно до підпункту "а" пункту 3 Постанови № 393, до вислуги років для призначення пенсій особам, зазначеним в абзаці 1 пункту 1 цієї постанови, зараховується на пільгових умовах: один місяць служби за три місяці, зокрема: час проходження служби, протягом якого особа брала участь в антитерористичній операції; період проходження служби у військовому резерві під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, під час безпосередньої участі у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів; час проходження служби, протягом якого особа брала участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів.

За абзацом 1 пункту 1 Постанови № 393, встановлено, що для призначення пенсій за вислугу років відповідно до Закону № 2262-ХІІ особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейським, співробітникам Служби судової охорони, особам, зазначеним у пункті "ж" статті 1-2 такого Закону, до вислуги років зараховуються зокрема: час роботи в органах прокуратури і суду осіб, які працювали на посадах суддів, прокурорів, слідчих і перебувають на службі в органах внутрішніх справ на посадах начальницького складу, військовій службі в Збройних Силах, органах і військових формуваннях Служби безпеки, Службі зовнішньої розвідки.

З урахуванням наведеного правового врегулювання слід дійти висновку про те, що окремі періоди військової служби зараховується до вислуги років, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби на пільгових умовах у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

При цьому, визначальною підставою у питанні можливості пільгового обчислення періоду проходження військової служби для зарахування його до стажу роботи, який дає право на пенсію за вислугу років, є наявність законодавчого регулювання, яке передбачає включення зазначеного періоду (строку) до стажу роботи працівників певної категорії для реалізації цими особами права на призначення різних видів пенсій, чи інших соціальних виплат.

Основним актом, на підставі якого здійснюється таке регулювання є, зокрема, Закон №2262-ХІІ. Можливість пільгового обчислення періоду проходження військової служби є похідною від визначальної підстави і має пов'язуватися не з категорією працівників, що реалізують право на пенсію за вислугу років, а зі спеціальним статусом, якого особи набули в результаті

проходження військової служби в певний, визначений у законодавчому порядку період часу. Така можливість передбачена Постановою № 393.

За таких обставин, не заперечуючи права мобілізованих суддів на обчислення їх вислуги років за період проходження служби у пільговому порядку, слід відзначити, що така вислуга враховується та дає право на призначення пенсії за Законом № 2262-ХІІ.

Права пільгового обчислення періоду проходження військової служби для зарахування його до стажу судді Закон України "Про судоустрій і статус суддів" не передбачає, а тому, до стажу судді відповідний період проходження служби підлягає зарахуванню в однократному розмірі.

При цьому, мобілізовані судді не позбавлені можливості реалізувати право пільгового обчислення вислуги років за вказаний період відповідно до Постанови №393 "Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам, які мають право на пенсію відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", крім військовослужбовців строкової служби і членів їх сімей та прирівняних до них осіб", але при призначенні пенсії за Законом № 2262-ХІІ.

Аналогічно, мобілізовані судді мають право на пільгове обчислення страхового стажу для призначення пенсії за Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 09 липня 2003 року №1058-IV (далі - Закон № 1058- IV).

За змістом статті 24 Закону №1058-IV страховий стаж враховується в одинарному розмірі, крім випадків, передбачених цим Законом. При цьому, випадків зарахування часу військової служби у кратному розмірі норми Закону №1058-IV не містять.

Одночасно, статтею 2 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу", військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України, пов'язаній із захистом Вітчизни.

Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

Частиною четвертою вказаної статті Закону, передбачено види військової служби, до яких, і зокрема, віднесено й військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період.

Статтею 8 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей", час перебування громадян України на військовій службі зараховується до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби. Час проходження строкової військової служби зараховується до стажу роботи, що дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, якщо на момент призову на строкову військову службу особа навчалася за фахом у професійно-технічному навчальному закладі, працювала за професією або обіймала посаду, що передбачала право на пенсію на пільгових умовах до введення в дію Закону України "Про пенсійне забезпечення" або на пенсію за віком на пільгових умовах до набрання чинності Законом України "Про загальнообов'язкове державне

пенсійне страхування". Час навчання в професійно-технічному навчальному закладі і час проходження строкової військової служби, які зараховуються до пільгового стажу, не повинні перевищувати наявного стажу роботи, що дає право на пенсію на пільгових умовах. Час проходження військовослужбовцями військової служби в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України "Про оборону України", зараховується до їх вислуги років, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби на пільгових умовах у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України.

Статтею 57 Закону України "Про пенсійне забезпечення", передбачено пільги по обчисленню стажу за час перебування у складі діючої армії, та встановлено, що час служби зараховується до стажу роботи на пільгових умовах, у порядку, встановленому для обчислення строків цієї служби при призначенні пенсії за вислугою років військовослужбовцям.

Пунктом 2.3 розділу 2 Положення № 530, передбачено, що при обчисленні вислуги років для призначення пенсій (крім пенсій, які призначаються з урахуванням страхового стажу) окремі періоди служби військовослужбовців зараховуються на пільгових умовах.

Аналіз наведених норм права дає підстави для висновку, що окремі періоди служби підлягають зарахуванню до трудового стажу на пільгових умовах, в тому числі й при призначенні пенсії, відповідно до Закону № 1058-IV.

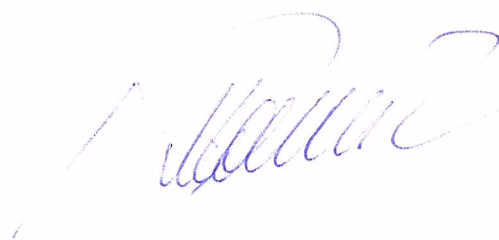
Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про зарахування періоду проходження військової служби за призовом під час мобілізації до суддівського стажу, відповідно до статті 126, частини восьмої статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (зі змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а :

Вважати, що період увільнення судді від виконання обов'язків з відправлення правосуддя у зв'язку із призовом його на військову службу під час мобілізації або укладення відповідних контрактів, зараховується до суддівського стажу в однократному розмірі.

Мобілізовані судді не позбавлені можливості реалізувати право пільгового обчислення вислуги років за вказаний період, відповідно до Постанови № 393 "Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам, які мають право на пенсію відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", крім військовослужбовців строкової служби і членів їх сімей та прирівняних до них осіб", але при призначенні пенсії за Законом № 2262-XII або при призначенні пенсії на умовах, визначених Законом № 1058-IV.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч